ID-DAĦLA ĠOL-BIRGU TAL-GRAN MASTRI TA' MALTA

(Jissokta ma' ta' qabel)

Meta l-Gran Mastru kien jinżel l-art f'Bormla, kienu jsellmulu, bl-isparar tal-kanuni u l-maskli, mill-Birgu.

Barra minn hekk, Perellos, Zondadari u Vilhena sellmulha ukoll is-Suldati li kienu jiġu mqegħda fix-xatt ta' Bormla. Dawn is-Suldati kienu jilqgħu u jsellmu lill-Gran Mastru bl-isparar ta' l-azzarinati, u l-Fizzjali tagħhom bit-tmejjil tal-Lanez.

Għall-bidu ta' din id-drawwa tad-daħla ġol-Birgu, meta l-Gran Mastru jinżel quddiem il-Kunvent ta' Santa Tereża, kien jiġi milqugħ mill-Kavlerija tal-Gżira u minn ħafna Kbarat Maltin. Mill-Gran Mastru Rafel Cottoner, bdew jiġu milqugħa wkoll mill-Ingiżitur; iżda fid-daħla li għamel Adrijan Wignacourt, ma sibniex imsemmi li kien hemm l-Ingiżitur jilqa' lil dan il-Gran Mastru.

Sew il-Gran Mastru Zondadari, kemm ukoll il-Vilhena, meta waslu l-art ġew milqugħa u servuti mill-Fizzjali u Kavalieri Paladini. Ta' Zondadari kienu f'għadd ta' iżjed minn tmenin, u ta' Vilhena kienu l-fuq minn mija.

Il-bqija tal-Kavalieri l-oħra li kienu ma' dawn iż-żewġ Gran Mastri li semmejna, meta waslu fix-xatt bid-dgħajjes wara l-gondla ta' Zondadari u l-Vilhena, id-darbtejn ġew milqugħa mill-Pirjur u l-Patrijiet l-oħra sħabu tal-Kunvent ta' Santa Tereża, flok l-Ingiżitur.

It-tluq mix-xatt ta' Bormla għall-Birgu, m'hux il-Gran Mastri kollha għamluh xorta waħda. Il-Gran Mastru Pawla telaq riekeb fuq żiemel, b'miegħu l-Gran Kruċi, il-Kavalieri, il-Kavlerija Maltija u l-ewlenin nies tal-Gżira. Laskri x'aktarx li telaq hekk ukoll. Fid-daħla tal-Gran Mastru De Redin, l-ewwel ma niżlu l-art f'Bormla kienu l-Gran Kruċi, biex imorru jilqgħuh fejn il-Bibien tal-Birgu, billi dan il-Gran Mastru kellu jasal hemm merfugħ f'suġġetta. Iżda Perellos u l-Gran Mastri l-oħra ta' warajh, qabel telqu għall-Birgu, għaddew fil-Knisja ta' Santa Tereża.

Il-Gran Mastru Perellos ġie milqugħ mill-Ingiżitur fil-bieb ta' Santa Tereża; iżda fid-daħla ta' Zondadari u ta' Vilhena l-Ingiżitur mar jiltaqa' ma' dawn il-Gran Mastri f'nofs il-Misraħ ta' quddiem il-Knisja.

Wara li l-Ingiżitur u l-Gran Mastru jifirħu b'xulxin, kienu jibqgħu sejrin lejn il-Knisja ta' Santa Tereża. L-Ingiżitur, li kien ikun liebes is-Suttana, ir-Rukkett u l-Mantelletta fil-mixi kien dejjem joqgħod fil-lemin tal-Pirjur ta' San Ġwann. Meta jaslu fil-bieb tal-Knisja, l-Ingiżitur kien jieħu l-espersorju minn għand il-Pirjur ta' Santa Tereża u jnewwel l-ilma mbierek lill-Gran Mastru. Imbagħad wara li l-Ingiżitur jieħu hu u jħalli jieħu lill-Prijur ta' San Ġwann, ibierek lill-Gran Kruċi u lill-Kavalieri l-oħra.

Meta l-Gran Mastru jidħol fil-Knisja, li kienet tkun kollha mżejna, kien imur joqgħod għarkobtejh fuq ġinokkjatur bl-imħadet li jhejjulu quddiem l-Altar Maġġur. Fin-naħa l-waħda u l-oħra ta' dan il-ġinokkjatur kienu jithejjew ukoll żewġ imħadet oħra. Tal-lemin għall-Ingiżitur u tax-xellug għall-Pirjur ta' San Ġwann. Barra minn hekk, fiż-żewġ inħawi tan-navijiet tal-Knisja, kienu jhejju wkoll is-siġġijiet, bl-imħaded quddiemhom, għall-Gran Kruċi.

Il-Gran Mastru kien joqgħod għarkobtejh igħid xi talb, u l-oħrajn joqogħdu fuq is-siġġijiet li semmejna.

Wara li l-Gran Mastru jispiċċa mit-talb, kien jidħol fis-Sagristija, b'ta' ma' dwaru miegħu. Hemm isib imhejji, fuq tarġa għolja nofs xiber u mgħottija b'tapit, Siġġu Maġistrali (ta' Gran Mastru) miksi bil-bellus. Fil-lemin ta' dan is-Siġġu, kien hemm mejda żgħira mgħottija b'tapit tal-ħarir bil-bizzilla b'fuqha l-Berrettun u l-Borsa (ilbies tal-Gran Mastru). Fil-ġnub tal-Gran Mastru kien hemm siġġijiet oħra għall-Gran Kruċi u l-Ingiżitur. Dan qagħad fuq l-ewwel siġġu tal-lemin, u l-oħrajn kullħadd kif imissu. Imbagħad il-Pirjur ta' Santa Tereża, flimkien mal-Patrijiet tiegħu, taw xorb xelu u ħlewwiet oħra lill-Gran Mastru u lill-oħrajn.

Meta jispiċċaw minn dan l-ikel u x-xorb, is-Surmast taċ-Ċerimonji tal-Kattidral kien imur igħarraf lill-Gran Mastru, li l-Isqof wasal proċessjonalment, bil-Kapitlu u l-Kleru tiegħu, fejn ir-Rixtellu tal-Bieb tal-Birgu, biex jiltaqa' miegħu (mal-Gran Mastru), bħalma hekk sar fi drabijiet oħra.

Dan iċ-ċerimonjar kollu li semmejna li sar fil-Knisja ta' Santa Tereża, sibnih imsemmi biss fid-daħla ta' Zondadari u f'ta' Vilhena. Għalkemm Perellos daħal ukoll f'din il-Knisja; iżda fuq dan il-Gran Mastru ma sibniex ħlief li mar qagħad għarkobtejh jitlob; imbagħad, meta ġie mgħarraf bil-wasla ta' l-Isqof, daħal fil-Kunvent jilbes l-ilbies ta' Gran Mastru.

Għall-bxara tas-Surmast taċ-Ċerimonji, il-Gran Mastru jilbes il-Berrettun u l-Borża u kien jitlaq lejn il-Birgu, b'warajh l-Ingiżitur fil-lemin tal-Pirjur ta' San Ġwann u wara

dawn il-Gran Kruċi. Quddiem il-proċessjoni kienu jimxu għadd kbir ta' Kavalieri u ħafna nies.

F'din il-Proċessjoni li kienet issir, meta l-Gran Mastru jitlaq għall-Birgu, quddiem il-Gran Mastru jkun hemm il-Mastru Skudjier. Iżda mill-Gran Mastru Perellos, barra l-Mastru Skudjer, beda jkun hemm ukoll il-Kap Kmandant tal-Kavlerija tal-Gżira. Dan kien iżomm, fuq idejh, ix-Xabla msejha tal-*Vittorja*, dik ix-Xabla li Filippo t-Tieni ta' Spanja kien ta' lill-Gran Mastru Vallette, b'turija ta' ferħ u qima lejh, għall-kbira Rebħa li fl-1565 kienet saret fuq it-Torok mill-Maltin.

Is-Suldati li kienu jkunu fix-xatt ta' Santa Tereża, kienu jiġu mqassma u mifruxa mal-banda l-waħda u l-oħra ta' dik it-trîq li mix-xatt ta' Bormla tati għall-Birgu. Waqt li l-Gran Mastru jkun għaddej minn bejnhom kien jiġi msellem minn dawn is-Suldati bl-isparar ta' l-azzarini, u, mill-Kaptan tagħhom, bit-tmejjil tal-lanez.

Meta l-Gran Mastru Zondadari kien għaddej minn din it-trîq, barra milli ġie msellem mis-Suldati tar-Riġment tal-Milizja ta' Bormla, ġie msellem ukoll minn biċċa mis-Suldati tax-Xwieni ta' Malta li kienu ġew imniżżla l-art biex jieħdu sehem fid-daħla ta' dan il-Gran Mastru.

Barra minn hekk, bid-daħla ta' Zondadari bdiet tieħu wkoll sehem il-Kumpanija tad-Draguni (Suldati fuq iż-żwiemel) tal-Għassa tal-Gran Mastru. Dawn is-Suldati kienu jitqassmu fil-ġnub tal-Proċessjoni u jimxu magħha, mingħajr żwiemel, biex jagħmlu l-wisa' minn bejn in-nies li b'għadd kbir kienu jkunu hemm għal din il-festa.

Fid-daħla tal-Vilhena, waqt li dan il-Gran Mastru kien sejjer minn Bormla għall-Birgu, ir-Riċevitur tiegħu, kull x'ħin beda jfettillu, kien jaqbad qabda flus tal-fidda, tal-Gran Mastru l-ġdid, u jitfagħhom fl-art biex in-nies tiġborhom u teħodhom.

Meta l-Gran Mastru kien jasal fejn ir-Rixtellu tal-bieb tal-Birgu, dak il-Bieb li hu msejjaħ *ta' Provenza*, kien isib ġinokkjatur imhejji mill-Ġurati ta' l-Univerżità tal-Belt Valletta, Birgu, Bormla u l-Isla. Il-Gran Mastru kien joqgħod għarkobtejh fuqu. Hemm isib jistennih lill-Isqof, bil-kleru tiegħu, biex jilqgħuh flimkien mal-Ġurati ta' l-Università ta' l-Ibliet. L-Isqof iressaqlu Salib u l-Gran Mastru jbusu.

Din il-laqgħa ta' l-Isqof mal-Gran Mastru, sibniha tissemma', għall-ewwel darba, fid-daħla tal-Gran Mastru De Redin. Meta xi drabi kien jinzerta li l-Isqof ma jkunx hawn, billi jaħbat li jkun imsiefer,din il-biċċa tal-laqgħa kien jidħol għaliha l-Arċidjaknu ta' l-Isqof. Qabel ma ndaħal ukoll l-Isqof

biex jilqa' lill-Gran Mastru, dana kien jiġi milqugħ biss mill-erba' Ġurati ta' l-Ibliet flimkien ma' għadd kbir ta' nies. Iżda fid-daħla ta' Perellos, dan il-Gran Mastru, barra milli ġie milqugħ mill-Isqof u mill-Ġurati, ġie milqugħ ukoll minn Distakkament Suldati tad-Dejma. Dawn in-nies ġew magħżula mir-Riġment tal-Birgu b'ordni tal-Gvernatur ta' l-istess Belt.

Għad-daħla tal-Gran Mastru ġewwa l-Birgu, ir-Rixtellu u l-Bibien ta' din il-Belt Rebbieħa kienu jiġu mżejna bid-damask u b'ħafna kitba u xbihat. Barra minn hekk, kienu wkoll jitqegħdu erba' Armi. Ta' l-Ordni u ta' dak il-Gran Mastru li jkun fin-nofs, u taħthom it-tnejn tal-Belt tal-Birgu.

Ġużè Gatt.

(Jissokta)